

Seat No. : _____

XX-109

M.Ed. Sem. - II

April-2013

409C Application of Psychology in Education Process

Paper-II

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

વિભાગ - 1

1. નીચેનામાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. દરેક ઉત્તર આશરે 750 શબ્દોમાં હોવો જોઈએ : 20
- (a) “વ્યક્તિ દ્વારા થતું દરેક કાર્ય સર્જનાત્મક કાર્ય નથી હોતું.” સર્જનાત્મકતાનો અર્થ સ્પષ્ટ કરીને આ વિધાનના સંદર્ભમાં તમારી દલીલો રજૂ કરો અને સર્જનાત્મકતાના લક્ષણો સમજાવો.
- (b) “વ્યક્તિએ કોઈપણ બૌદ્ધિક કાર્ય કરવા માટે બુદ્ધિના સામાન્ય (G Factor) અને વિશિષ્ટ ઘટક (S Factor) નો ઉપયોગ કરવો પડે છે.” બુદ્ધિના સિદ્ધાંતના સંદર્ભમાં આ વાત કોણે કહી હતી ? તેમનો બુદ્ધિ-સિદ્ધાંત વિસ્તૃત રીતે સમજાવો.
- (c) “એરિક્સનના મતે વ્યક્તિત્વ વિકાસના દરેક સોપાને વ્યક્તિના વ્યક્તિત્વ પર હકારાત્મક અથવા નકારાત્મક અસર પડે છે.” આ વિધાનની યથાર્થતા ચકાસો.
2. (A) નીચેનામાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. દરેક ઉત્તર આશરે 125 શબ્દોમાં હોવો જોઈએ : 10
- (a) મેસ્લોએ જણાવેલી માનવ જરૂરિયાતની ક્રમિક શ્રેણી સમજાવો.
- (b) અભિયોગ્યતાનો અર્થ સમજાવીને અભિયોગ્યતા કસોટીના ઉપયોગો સમજાવો.
- (c) મૂલ્યોનો અર્થ સમજાવો અને વિદ્યાર્થીઓમાં મૂલ્યોનો વિકાસ કરવામાં શાળાની ભૂમિકા સમજાવો.
- (B) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર ટૂંકમાં લખો : 5
- (a) વ્યક્તિત્વનો અભ્યાસ કરવા માટેની સમ્મોહન પદ્ધતિ અને મુક્ત સાહચર્યની પદ્ધતિ વચ્ચે શું તફાવત છે ? સમજાવો.
- (b) સમસ્યા ઉકેલના સોપાનો જણાવો.
- (c) ચિંતન અને તર્કની વ્યાખ્યા લખો.
- (d) માનસિક ઉંમરની વિભાવના સ્પષ્ટ કરો.
- (e) સામાજિક અધ્યયનના સંદર્ભમાં રોજર્સે કરેલ પ્રયોગ સમજાવો.

વિભાગ - 2

3. નીચેનામાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. દરેક ઉત્તર આશરે 750 શબ્દોમાં હોવો જોઈએ : 20
- (a) માનસિક સ્વાસ્થ્યનો અર્થ સ્પષ્ટ કરો અને વિદ્યાર્થીઓના માનસિક સ્વાસ્થ્યની જાળવણી માટે શાળાએ કયા પગલાં લેવા જોઈએ તે વિસ્તૃત રીતે સમજાવો.
- (b) વ્યક્તિત્વના માપન માટેની પ્રક્ષેપણ પદ્ધતિઓના નામ જણાવો અને વિષય નિરૂપણ સૂઝ કસોટી (TAT) વિશે વિસ્તૃત નોંધ લખો.
- (c) બચાવ પ્રયુક્તિઓનો અર્થ સ્પષ્ટ કરો અને ગમે તે ચાર બચાવ પ્રયુક્તિઓ ઉદાહરણ સહિત વિસ્તૃત રીતે સમજાવો.
4. (A) નીચેનામાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. દરેક ઉત્તર આશરે 125 શબ્દોમાં હોવો જોઈએ : 10
- (a) પૂર્ણ રીતે સમાનુકૂલિત વ્યક્તિના ગમે તે પાંચ લક્ષણો સમજાવો.
- (b) સૌમ્ય મનોવિકૃતિનો અર્થ જણાવીને તેના લક્ષણો જણાવો.
- (c) માનસિક આરોગ્યનો અર્થ જણાવીને તેના હેતુઓ જણાવો.
- (B) નીચેનાં પ્રશ્નોનાં ઉત્તર ટૂંકમાં લખો : 5
- (a) તીવ્ર મનોવિકૃતિનો અર્થ જણાવો.
- (b) અપાનુકૂલનના ગમે તે બે કારણો સમજાવો.
- (c) વિદ્યાર્થીઓના માનસિક સ્વાસ્થ્ય પર અસર કરનારાં ગમે તે બે શારીરિક પરિબળો જણાવો.
- (d) માનસિક રીતે સ્વસ્થ વ્યક્તિના ગમે તે બે લક્ષણો જણાવો.
- (e) કમમાપદંડનો અર્થ જણાવો.

Seat No. : _____

XX-109

M.Ed. Sem. - II

April-2013

409C Application of Psychology in Education Process

Paper-II

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Section – 1

1. Answer any **two** of the following questions. Each answer should be in about **750** words : **20**
 - (a) “Every work done by a person cannot be called a creative work.” Give your arguments in the context of the statement by clarifying the meaning of creativity and explain the characteristics of creativity.
 - (b) “A person has to use General (G) Factor and Specific (S) Factor of intelligence to do any intelligent work.” Who said this in the context of Theory of Intelligence ? Explain his theory of intelligence in detail.
 - (c) “According to Erikson, there will be positive or negative effect on the personality of a person at each stage of personality development.” Check the validity of the statement.

2. (A) Answer any **two** of the following questions. Each answer should be in about **125** words : **10**
 - (a) Explain the hierarchy of human needs given by Maslow.
 - (b) By explaining the meaning of aptitude, explain the uses of aptitude test.
 - (c) Explain the meaning of value and also explain the role of the school in developing values among the students.

- (B) Answer the following questions in short : **5**
 - (a) What is the difference between method of hypnotism and method of free association of studying personality of a person ? – Explain.
 - (b) State the steps of problem solving.
 - (c) Define : Thinking and Reasoning.
 - (d) Clarify the concept of Mental Age.
 - (e) Explain the experiment carried out by Rogers in the context of social learning.

Section – 2

3. Answer any **two** of the following questions. Each answer should be in about **750** words : **20**
- (a) Clarify the meaning of mental health and explain in detail the steps to be taken by the school to maintain the mental health of the students.
 - (b) Give the names of projection method of personality measurement and write a detailed note about Thematic Appreciation Test (TAT).
 - (c) Clarify the meaning of Defense mechanism and explain any four defense mechanisms with example in detail.
4. (A) Answer any **two** of the following questions. Each answer should be in about **125** words : **10**
- (a) Explain any five characteristics of well adjusted person.
 - (b) By giving the meaning of neurosis, state its characteristics.
 - (c) State the meaning of mental hygiene and state its objectives.
- (B) Answer the following questions in short : **5**
- (a) Give the meaning of psychosis.
 - (b) Explain any two reasons of maladjustment.
 - (c) State any two physical factors which affect the mental health of the students.
 - (d) State any two characteristics of mentally healthy person.
 - (e) Give the meaning of Rating Scale.
-